Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2022–2023

33 576 Natuurbeleid

26 407 Biodiversiteit

Nr. 355

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR NATUUR EN STIKSTOF

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 augustus 2023

Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en de Staatssecretaris van Koninkrijkrelaties en Digitalisering (BZK) over de voortgang van de uitvoering van het Natuur en Milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020–2030 (NMBP). Gekoppeld hieraan informeer ik u over de stand van zaken van door uw Kamer aangenomen moties en aan uw Kamer gedane toezeggingen met betrekking tot het NMBP.

Voortgang NMBP Caribisch Nederland 2020–2030

Het NMBP is in april 2020 vastgesteld en aangeboden aan de Tweede Kamer (Kamerstukken 33 576 en 26 407, nr. 190). De doelstellingen en mijlpalen in het NMBP zijn via lokale uitvoeringsplannen verder uitgewerkt waarbij de eilanden, binnen het kader van het NMBP hun eigen prioriteiten hebben gesteld. Op Saba en Sint Eustatius zijn deze goedgekeurd door de eilandsraad en te vinden op de website van de Dutch Caribbean Biodiversity Database[1] (DCBD) (link: https://www.dcbd.nl/document/uitvoeringsplannen-nmbp). De eilandsraad van Bonaire heeft het uitvoeringsplan nog niet goedgekeurd. Dit zal naar verwachting plaatsvinden voor het einde van het jaar.

De uitvoering van het NMBP kent twee fasen: 2020–2024 en 2025–2030. Eind 2024 vindt de evaluatie plaats van de eerste fase. Voor de uitvoering van het NMBP was bij aanvang € 7,2 miljoen beschikbaar voor de bescherming van natuur en verbetering waterkwaliteit in de periode 2020–2023. In 2022 is door het kabinet aanvullend € 35 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de eerste fase (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77).

[1] DCBD is een door Wageningen University research (WUR) beheerde database voor onderzoek in de Cariben.

kst-33576-355
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2023

Voor het monitoren, coördineren en evalueren van de voortgang van de uitvoering is er gewerkt aan het opzetten van een bestuurs- en uitvoeringsstructuur op ieder eiland. Voor de algehele sturing is er op ieder eiland een interbestuurlijke stuurgroep ingesteld. In deze stuurgroepen hebben de Ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), IenW en BZK zitting als ook het betreffend openbaar lichaam op bestuurlijk en ambtelijk niveau.

Met oog voor de beperkte capaciteit op de eilanden is er gekozen voor een programmatische aanpak om een efficiënte, integrale en samenhangde uitvoering van het NMBP en onderliggende uitvoeringsplannen mogelijk te maken. De programmamanager van ieder eiland is in opdracht van de stuurgroep verantwoordelijk voor de algemene coördinatie en uitvoering van het NMBP en betreffende uitvoeringsplan. De uitvoering van het NMBP heeft geleid tot aanvullende capaciteit bij de openbare lichamen.

In het kader van het NMBP zijn op ieder eiland, naast de lopende milieuprogramma's voor afvalbeheer en nieuwe regelgeving voor bedrijven, twee grotere programma's opgezet. De eerste gericht op natuur (Programma Natuurherstel) en de tweede op het mariene milieu (Programma Water). Daarnaast vinden er projecten plaats gericht op de onderwerpen landbouw, veeteelt en visserij (LVV), afvalbeheer, handhaving, ruimtelijke ontwikkeling en op veterinair vlak. Aanvullend op deze eilandelijke programmatische aanpak vinden er vanuit het Rijk overkoepelende acties plaats.

De meeste programma's en projecten in het kader van het NMBP zijn gestart in de tweede helft van 2022. Op dit moment is dan ook nog niet vast te stellen wat de bijdrage is van deze programma's en projecten aan de strategische doelen van het NMBP en de uitvoeringsplannen. De evaluatie van de eerste fase van het NMBP (einde 2024) zal hier meer duidelijkheid over geven. Begin 2025 zal de Kamer hierover geinformeerd worden. In bijlage I bij deze brief treft u een overzicht aan van de gestarte acties en projecten.

Moties en toezeggingen

Uitvoering motie van de leden Van den Berg en Kamminga over aanbevelingen doen voor land- en tuinbouwbeleid op de BES eilanden.

De motie van de leden Van den Berg en Kamminga (CDA en VVD; Kamerstuk 36 200 IV, nr. 15) verzoekt de regering, in overleg met de BES-eilanden, Wageningen University & Research het land- en tuinbouwbeleid te laten onderzoeken en aanbevelingen te doen voor de korte en middellange termijn, en de Kamer daarover voor april 2023 te informeren.

In 2021 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw in Caribisch Nederland (Kamerstuk 33 576, nr. 227). Dit naar aanleiding van een, op verzoek van de vaste Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties, door Wageningen University & Research (WUR) uitgevoerd onderzoek[2].

In bijlage I treft u de acties per eiland aan op het terrein van landbouwontwikkeling die sinds 2021, mede naar aanleiding van de aanbevelingen van het rapport, in samenwerking met de openbare lichamen, de Rijksdienst

[2] Lotz L.A.P., A.O. Debrot, F. Neijenhuis, C. Stanghellini en R.E.E. Jongschaap, 2020. *Ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw in Caribisch Nederland,* Wageningen University & Research, Rapport WPR-1026. 46 blz.; 9 fig.; 1 tab.; 66 ref.

voor Ondernemend Nederland (RVO) en WUR zijn gestart of uitgevoerd. Ik beschouw hiermee de motie als afgedaan.

Uitvoering motie van de leden Van Raan en Theunissen handhaving en bescherming koraal Bonaire.

De motie van de leden Van Raan en Theunissen (PvdD; Kamerstuk 35 925 XIII, nr. 48) verzoekt de regering om haar steun en waardering uit te spreken over het optreden van het openbaar lichaam Bonaire, Dienst Toezicht en Handhaving en Openbaar Ministerie inzake Chocogo resort; verzoekt tevens de regering om het bestuur van Bonaire steun aan te bieden om toezicht en handhaving verder te versterken zodat het koraal beschermd kan worden.

Ik heb uw Kamer bij de beantwoording van diverse vragen over het onderwerp vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) geïnformeerd over de inzet van dit instrument in relatie tot de noodzaak het koraal te beschermen, meest recentelijk op 28 februari 2023 (Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 1729). Tevens heb ik uw Kamer laten weten dat ik samen met mijn collega's van IenW en BZK bereid ben om de lokale besturen steun aan te bieden om de VTH-taken verder te versterken zodat het koraal beter beschermd kan worden. Ik heb uw Kamer gemeld dat ik een behoefte heb aan een helder vertrekpunt voor deze verbeterslag (Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 2051). Inmiddels heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport haar bevindingen uitgebracht over de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken. Deze zijn op 13 juni 2023 aan uw Kamer aangeboden. In de reactie van de Staatssecretaris van IenW mede namens de Minister voor VRO en mijzelf op dit onderzoek is een appreciatie gegeven van het rapport. Deze is voor mij leidend bij de verdere versterking van het VTH-stelsel in Caribisch Nederland. Ik beschouw hiermee de motie als afgedaan.

Uitvoering motie van de leden De Groot en Bromet over streefdoelen voor koraalbedekking in Caribisch Nederland.

De motie De Groot en Bromet (D66 en GL; Kamerstuk 33 576, nr. 208) verzoekt de regering de streefdoelen voor koraalbedekking op de eilanden medio 2021 vast te stellen.

Ik heb Wageningen Marine Research (WMR) verzocht mij te adviseren over de streefdoelen voor koraalbedekking in Caribisch Nederland. WMR heeft een advies hierover opgesteld in samenwerking met de openbare lichamen van Caribisch Nederland en natuurorganisaties betrokken bij het beheer van koraal.[3] Op basis van dit advies stel ik, ten behoeve van de uitvoering van het NMBP, de volgende streefdoelen voor koraalbedekking voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius vast. Een nadere toelichting op de streefdoelen treft u aan in bijlage 2.

Streefdoelen Bonaire

	Koraalbedekking in 2020 (%)		Streefdoel bedekking in 2030 (%)	
Gebied	5m diepte	10m diepte	5m diepte	10m diepte
1-Noord	7,6	17,1	10	20
2-Noordwest	13,6	26,9	15	30
3-Kralendijk	2,2	14,4	5	20
4-Zuid	2,5	22,1	10	25
5-Klein Bonaire	7,4	22	12	25

[3] Streefwaarden voor de koraalgebieden van Caribisch Nederland – Erik Meesters, Caren Eckrich, Francesca Virdis, Erik Boman, Kimani Kitson Walters, Kai Wulf, 2023 (www.DCBD.nl).

	Koraalbedekking in 2020 (%)		Streefdoel bedekking in 2030 (%)
6-Oost	–	–	–

Streefdoelen Sint Eustatius

Gebied	Koraalbedekking in 2020 (%)	Streefdoel bedekking in 2030 (%)
1-Atlantische zijde	2,8	6–8
2-Havenzijde	1,5	5–7
3-Noordelijk reservaat	3,5	8–10
4-Zuidelijk reservaat	3,8	8–10

Streefdoelen Saba

Gebied	Koraalbedekking in 2020 (%)	Streefdoel bedekking in 2030 (%)
1-Noord	2,5	3–5
2-Oost	1,8	2–4
3-Zuid	2,0	2–3
4-Mariene reservaat	3,0	4–5
5-Noordwest	2,5	3–5

Met de vaststelling van de streefdoelen voor koraal bij de eilanden Saba, Sint Eustatius en Bonaire beschouw ik de motie als afgedaan.

Motie van de leden De Groot en Bromet en toezegging Minister Natuur en Stikstof informeren over de uitvoeringsagenda's voor natuurherstel per eiland.

De motie van de leden De Groot en Bromet (D66 en GL; Kamerstuk 33 576, nr. 209) verzoekt de regering de Kamer te informeren over de uitvoeringsagenda's per eiland zodra deze zijn opgesteld. In de begrotingsbehandeling Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Kamerstuk 35 925 XIV) heb ik toegezegd de door de eilandsraad goedgekeurde uitvoeringsagenda's Natuur- en milieubeleidsplan toe te sturen aan de Tweede Kamer.

De uitvoeringsplannen NMBP van Sint Eustatius en Saba zijn in 2022 goedgekeurd door de Eilandsraad. De agenda's zijn te vinden op de website van de DCBD (link: https://www.dcbd.nl/document/uitvoeringsplannen-nmbp).

De uitvoeringsagenda van Bonaire is nog niet goedgekeurd door de eilandsraad, dit zal naar verwachting plaatsvinden voor het einde van het jaar en deze zal ik na vaststelling met uw Kamer delen. De uitvoering van het NMBP vindt op Bonaire al wel plaats in lijn met het concept uitvoeringplan. Ik beschouw hiermee de motie als afgedaan.

Toezegging aanwijzen natuur op Caribisch Nederland als ultra-perifeer gebied.

Tijdens het commissiedebat op 13 april 2022 over de Nederlandse inzet met betrekking tot het VN biodiversiteitsverdrag (Kamerstuk 36 200 IV, nr. 67) heb ik toegezegd met inachtneming van de staatkundige verhoudingen in kaart te laten brengen wat de consequenties zijn van het aanwijzen van de natuur op Caribisch Nederland als ultra-perifeer gebied, waarbij ook eventuele andere opties voor de bescherming van natuur worden meegenomen (Kamerstuk 26 407, nr. 140).

Zoals aangegeven in het commissiedebat Natuur van 2 december 2022 (Kamerstuk 33 576, nr. 327) is het binnen de huidige staatskundige verhoudingen op dit moment niet aan de orde om Caribisch Nederland of

andere landen van ons Koninkrijk als ultraperifeer gebied binnen de Europese Unie aan te merken. In aanvulling daarop heb ik aangegeven te werken aan een beoordeling van de huidige uitvoeringsstructuur van het natuurbeheer in Caribisch Nederland en uw Kamer daar in de eerste helft van 2023 over te informeren.

Toezegging uitvoeringsstructuur natuur Caribisch Nederland.

Tijdens het commissiedebat Natuur (Kamerstuk 33 576, nr. 327) heb ik op verzoek van het lid De Groot (D66) toegezegd de Kamer in de eerste helft van 2023 te informeren over de uitvoeringsstructuur natuurbeheer in Caribisch Nederland.

De uitvoeringsstructuur van natuurbeheer in Caribisch Nederland moet verstevigd worden, niet alleen organisatorisch maar ook financieel en juridisch. Om duidelijk te krijgen op welke wijze dit kan gebeuren, heb ik een extern adviesbureau (EY Dutch Caribbean) verzocht om een beoordeling te laten uitvoeren met betrekking tot de uitvoeringsstructuur voor natuurbeheer van het openbaar lichaam op Bonaire en aanbevelingen te doen ter verbetering. De keuze voor Bonaire is omdat de wetgeving en bestuurlijke verhouding op het gebied van natuur hetzelfde is voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De situatie op Bonaire kent een hogere mate van complexiteit dan Sint Eustatius en Saba door de grotere omvang en het grotere aantal betrokken (natuurbeheer)organisaties. Het rapport is gepubliceerd in december 2022 en te vinden op de website van de DCBD (link: Evaluatierapport natuurbeheer Bonaire | Dutch Caribbean Biodiversity Database (dcbd.nl)).

Een belangrijke eerste aanbeveling uit het rapport voor Bonaire is om beter te (her)definiëren wat de beheertaken voor de natuur van het openbaar lichaam Bonaire zijn. Met vaststelling van een duidelijke definiëring van de natuurbeheertaken kan inzichtelijk worden gemaakt wat de bijbehorende kosten voor het natuurbeheer zijn en een prioritering worden aangebracht. Op basis daarvan kunnen afspraken met organisaties voor de uitvoering van het natuurbeheer en financiering daarvan worden gemaakt. Deze aanbeveling is ook van toepassing voor Saba en Sint Eustatius, waarbij er voor deze eilanden – anders dan voor Bonaire – waarschijnlijk wel een tekort is aan beschikbare financiële middelen voor een effectief natuurbeheer. Daarnaast is de aanbeveling om wet- en regelgeving en de uitvoeringskracht op orde te brengen. Ik onderschrijf de aanbevelingen van het rapport. Ik ga daarom zo snel mogelijk in overleg met de openbare lichamen om vast te stellen welke acties noodzakelijk zijn om de uitvoeringstructuur te versterken en ik zal uw Kamer daar te zijner tijd over informeren.

Toezegging toegankelijkheid tot de middelen voor versterken landbouw.

Tijdens het begrotingsdebat Koninkrijkrelaties (Handelingen II 2022/23, nr. 14, item 3 en nr. 15, item 2) heeft de Staatssecretaris van BZK op verzoek van het lid Van den Berg (CDA) toegezegd de Kamer schriftelijk te informeren over de toegankelijkheid van individuele ondernemers van de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het versterken van de landbouw op de eilanden.

Het doel van het landbouw- en visserijfonds is een impuls te geven aan de ontwikkeling van de (kleinschalige) agrarische en visserijsector en de voedselzekerheid op de eilanden te vergroten. Uitgangspunt is dat individuele ondernemers toegang hebben tot het fonds. Dit fonds is onderdeel van het NMBP. Op dit moment wordt het fonds door RVO en

Stichting Qredits[4] in samenwerking met de openbare lichamen ontwikkeld. Het fonds zal in 2024 in uitvoering zijn.

Toezegging onderzoek impact klimaatverandering in het Natuur- en milieubeleidsplan.

De Staatssecretaris van BZK heeft op verzoek van het lid Simons (BIJ1) toegezegd de Minister van LNV te verzoeken om de Tweede Kamer te informeren over hoe onderzoek wordt gedaan naar de impact van klimaatverandering in het NMBP.

In het NMBP wordt rekening gehouden met klimaatverandering. Veel van de noodzakelijke maatregelen op het terrein van natuur kunnen gezien worden als adaptatie aan klimaatverandering zoals het herstel van koraal en de aangekondigde waterbeheerplannen. In het NMBP is aandacht voor kennishiaten op het terrein van de lokale gevolgen van klimaatverandering voor mariene en terrestrische ecosystemen. Voor Caribisch Nederland is een kennisagenda NMBP opgesteld waar onderzoek naar deze kennishiaten een onderdeel van vormt. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door onder andere WUR en zal plaatsvinden in de periode 2023–2024 zodat de uitkomsten meegenomen kunnen worden bij de evaluatie van de eerste fase van het NMBP eind 2024. De kennisagenda is te vinden op de website van de DCBD (link: https://www.dcbd.nl/document/kennisagendas-nepp).

De Minister voor Natuur en Stikstof,
Ch. van der Wal-Zeggelink

[4] Qredits is een stichting voor ondersteuning van ondernemers bij microfinanciering.